

07. септембар 2023.

КАКО ОДАБРАТИ НАЈПРИКЛАДНИЈУ ВРСТУ РЕЕКСПОРТНОГ ПОСТУПКА И КАКО ГА ПРАВИЛНО СПРОВЕСТИ ?

Домаћи привредни субјекти су услед транспарентности понуде и тражње на светском тржишту све чешће у прилици да у иностранству купују робу ради њене даље продаје на иностраном тржишту. Како би при обављању овог спољнотрговинског посла избегли непотребно плаћање царинских и других увозних дажбина и ПДВ-а у Републици Србији, домаћи привредници теже коришћењу реекспорта. Како постоји неколико начина спровођења реекспорта, пре упуштања у овај посао неопходно је одабрати онај најисплативи те добром организацијом посла омогућити његово правилно спровођење.

Предмет реекспортног посла може бити само роба, а домаће лице које га обавља нема статус посредника у смислу Закона о облигационим односима јер не закључује уговор о посредовању између два страна лица већ у своје име закључује два уговора, обично о купопродаји, при чему се у првом јавља у улози купца, а у другом у улози продавца.

Под домаћим лицем се подразумева правно лице, огранак домаћег и страног правног лица пословно настањено, основано или регистровано на царинском подручју Републике Србије као и предузетник, а под одређеним условима и физичко лице које има пребивалиште као и центар пословних и животних активности на царинском подручју Републике Србије, осим физичких лица која имају пребивалиште односно боравиште ван Републике Србије дуже од годину дана.

Закон о спољнотрговинском пословању омогућава домаћем лицу да робу купљену у другој држави или царинској територији не мора да увезе ако се та роба, на основу уговора, непосредно испоручује у другу државу или царинску територију односно не мора да је стави у слободан промет ако се та роба након спроведеног одговарајућег царинског поступка отпрема са територије Републике Србије.

Царинским законом је предвиђено да се на робу стављену у царинске поступке спољног транзита, царинског складиштења и активног оплемењивања не наплаћују увозне и друге дажбине нити се примењују мере трговинске политике. Како се роба која је предмет реекспорта и која прелази преко царинске територије Републике Србије управо и ставља у неки од наведених поступака, на ову робу се не наплаћују царина и друге увозне дажбине.

Битно је истаћи да у ситуацији када роба која се отпрема у иностранство не испуњава услове за стицање преференцијалног порекла или домаће лице не захтева издавање одговарајућег доказа о преференцијалном пореклу робе, инострани купац ће бити у обавези да приликом увоза наведене робе плати увозне царинске дажбине по стопи прописаној царинском тарифом државе или царинске територије увоза. Како би се избегла ова ситуација изузетно је важно познавати правила о пореклу робе и начине издавања доказа о преференцијалном пореклу робе.

Закон о порезу на додату вредност прописује да је предмет опорезивања ПДВ испорука добара и пружање услуга које порески обвезник изврши у Републици Србији уз накнаду у оквиру обављања делатности, а место промета добара је место у којем се добро налази у тренутку слања или превоза до примаоца. Такође, овај закон предвиђа да се ПДВ не плаћа на увоз добара која се у оквиру царинског поступка стављају у поступак активног оплемењивања са системом одлагања и поново извозе или се у оквиру царинског поступка стављају у транзитни поступак или поступак царинског складиштења. Стога, нити једна врста реекспорта робе није предмет опорезивања ПДВ-ом.

У складу са прописаним могућностима за остваривање права на неплаћање царинских дажбина и ПДВ-а предвиђене су и две основне врсте реекспортног посла:

1. обични реекспорт, у оквиру којег се роба купљена иностранству у непромењеном стању продаје у иностранство и
2. реекспортна дорада, при којој се роба купљена у иностранству употребљава у процесу производње у Републици Србији, а затим обрађена, дорађена или прерађена поново извози у иностранство.

ОБИЧНИ РЕЕКСПОРТ

1. Директни реекспорт - роба се купује у иностранству и без преласка преко царинског подручја Републике Србије се у непромењеном стању испоручује у иностранство

Овај вид реекспорта се најчешће користи уколико се и страно лице од којег се роба купује и страно лице коме се роба затим отпрема, налазе на територији исте државе или царинске територије или се не налазе на истој територији али је са становишта уштеде времена, организације транспорта робе и трошкова царинског поступка најцелисходније да се роба не уноси у Републику Србију.

Гледано из угла царинске процедуре, ово је најједноставнији вид реекспорта јер се при његовој реализацији не спроводи царински поступак у Републици Србији, а најчешће ни у иностранству. С друге стране, повећава се ризик да страна лица из робних и других докумената која прате робу сазнају цену по којој је домаће лице купило робу или друге податке који ће их навести да отпочну директну међусобну пословну сарадњу, искључујући из тог односа домаће лице као непотребно.

Када су оба страна лица са исте царинске територије (нпр. из исте државе или из различитих држава које су чланице ЕУ) документарна припрема посла је једноставна.

Када су са различитих царинских територија (нпр. ЕУ и БиХ), тада наведена међународни товарни лист и доказе о пореклу робе треба попунити са посебном пажњом тако да не настане процедурални проблем у поступку увозног царињења.

Уколико се преференцијално порекло робе доказује изјавом о пореклу или изјавом овлашћеног извозника, исте се уместо на фактури страног лица могу дати на било ком комерцијалном документу (нпр. на пакинг листи или отпремници).

Уколико се спровођењем директног реекспорта прометује робама за чији је увоз, извоз и транзит Влада Републике Србије прописала обавезу прибављања одговарајућих

исправа (дозвола, уверења и сл.), не постоји потреба за прибављање истих јер се у конкретном случају не ради о увозу, извозу или транзиту робе преко територије Републике Србије.

Роба која је купљена у иностранству се не мора нужно одмах и продати у иностранство, већ се тамо може дати на лизинг или по неком другом правном основу испоручити неком страном лицу.

2. Роба се купује у иностранству и преко царинског подручја Републике Србије се у непромењеном стању отпрема у иностранство

Роба се у иностранству декларише за заједнички транзитни поступак па без додатне царинске процедуре само прелази преко царинског подручја Републике Србије или се при уласку на царинско подручје Републике Србије декларише за национални транзитни поступак подношењем транзитне исправе уз коју се уместо фактуре страног продавца прилаже фактура коју издаје домаће лице, изјава домаћег лица да се ради о реекспорту и остали пратећи документи издати у иностранству и попуњени тако да не садрже податке које домаће лице не жели да открије купцу.

При утврђивању износа обезбеђења, које се обавезно полаже у националном транзитном поступку, користи се вредност робе исказана у фактури коју издаје домаће лице.

3. Индиректни реекспорт - роба се купује у иностранству, уноси се у царинско подручје Републике Србије и ставља у поступак царинског складиштења робе, а затим се у непромењеном стању отпрема у иностранство

Ако роба купљена у иностранству већ није декларисана за заједнички транзитни поступак, иста се по приспећу на гранични прелаз Републике Србије декларише за поступак националног транзита сходно подацима из фактуре и других робних докумената које је издао страни продавац на име домаћег лица. Роба се затим упућује у место у унутрашњости Републике Србије у којем ће се иста након окончања транзитног поступка декларисати за поступак царинског складиштења.

Роба се за царински поступак складиштења робе декларише на уобичајен начин подношењем царинске декларације уз одређене специфичности при њеном попуњавању. За време док се роба налази у поступку царинског складиштења, власник робе може предузимати радње које представљају уобичајене облике руковања у циљу очувања робе, побољшања њеног изгледа или квалитета, припреме робе за тржиште или за даљу продају (нпр. вентилација, сушење, уклањање прашине, једноставно чишћење, сортирање, просејавање, уклањање паразита, узимање узорака, механичко филтрирање, стерилизација, заштита од паразита или рђе, једноставно подизање или снижавање температуре и сл.).

Поступак царинског складиштења робе се по правилу окончава подношењем царинске декларације за поновни извоз робе, уз коју се прилажу фактурни документ и други потребни документи које издаје домаће лице на име страног купца, те међународни

товарни лист у који се уписују подаци потребни за превоз робе на релацији Република Србија – место одредишта у иностранству. Након окончања процедура поступка поновног извоза, роба се декларише за поступак транзита и отпрема у иностранство.

Како се за овакав промет робе на издатој фактури не исказује нити наплаћује ПДВ, као доказ да је роба отпремљена у иностранство користи се царинска декларација за поновни извоз коју је оверио царински орган и уписао датум и место иступа робе са царинског подручја Републике Србије.

Ускладиштену робу је једном иностраном купцу или према више иностраних купаца могуће отпремити у једној пошиљци или путем више узастопних пошиљака.

Део робе или сву робу, уколико су испуњени прописани услови је могуће отпремити у иностранство као бесплатну пошиљку.

Роба купљена у иностранству се при реекспорту може продати по истој или и по нижој цени од оне по којој је купљена. Нормално, уколико то царински орган захтева, морају се приложити докази који указују на оправданост оваквог поступања.

Власник робе може у току трајања поступка царинског складиштења да одлучи да одустане од посла реекспорта, те да право својине пренесе на друго лице уколико оно испуњава услове за спровођење неког другог царинског поступка и уколико царински орган то одобри. Наведено је могуће само уколико је роба смештена у јавно царинско складиште. Ако су испуњени прописани услови, нови власник робе је слободан да подношењем царинске декларације изабере наредни царински поступак у који ће ставити робу, при чему мора приложити доказ о стицању права својине (купопродајни уговор, судска одлука, итд.).

При овој врсти реекспорта, доказ о преференцијалном пореклу робе је могуће издати и попунити на више начина. Ради издавања доказа о преференцијалном пореклу робе неопходно је приложити извозну фактуру домаћег лица, копију страног доказа о преференцијалном пореклу, међународни товарни лист који је пратио робу при увозу, копију царинске декларације за складиштење робе и доказе да се ради о истоветној роби, односно на роби нису вршене радње које превазилазе поступке недовољне обраде и прераде наведене у споразуму о слободној трговини који се примењује.

Уколико се роба купљена на територији ЕУ поново испоручује на територију ЕУ (нпр. роба купљена у Француској се испоручује у Румунију), без обзира на доказ о преференцијалном ЕУ пореклу, на робу ће при увозу у ЕУ бити наплаћене царинске дажбине по редовној царинској стопи прописаној за увоз те робе. Овакав доказ о преференцијалном пореклу робе издат у Републици Србији може помоћи да роба брже и лакше уђе на територију ЕУ као и да омогући да нови производ који би се добио прерадом те робе на територији ЕУ стекне ЕУ преференцијално порекло.

РЕЕКСПОРТНА ДОРАДА (АКТИВНО ОПЛЕМЕЊИВАЊЕ)

Робу купљену у иностранству је могуће користити у процесу производње (обраде, дораде, прераде, поправке, итд.) у Републици Србији, а затим добијену робу поново извести другом страном лицу без плаћања царине, других увозних дажбина и ПДВ-а и без примене мера трговинске политике.

У царинском смислу, реекспортна дорада се одвија по правилима која важе за поступак активног оплемењивања.

Ради обављања овог посла неопходно је царинском органу поднети одговарајући захтев са прилозима и добити одобрење. Посебну пажњу треба посветити потпуности и исправности приложеног:

- уговора о извозу робе или другог документа који представља доказ да ће добијени производ бити отпремљен са царинског подручја Републике Србије или ту стављени у други царински поступак и

- норматива утрошка репроматеријала по јединици добијеног производа који подлеже провери царинског органа.

У захтеву посебно треба назначити ако се добијени производи испоручују у иностранство различитим примаоцима.

Захтев је пожељно поднети пре него што се допреми роба која је предмет реекспортне дораде јер царински орган има право да одлуку донесе у року од 30 дана од дана подношења уредног захтева.

Царински орган у одобрењу одређује рок у којем се добијени производи морају извести и он се само у оправданим случајевима може продужити.

Роба се за поступак активног оплемењивања декларише подношењем царинске декларације.

Уколико током спровођења одобреног поступка дође до промена које утичу на садржину и даљу примену одобрења (нпр. промена норматива), носилац одобрења о томе мора одмах писмено обавестити надлежни царински орган који, уколико то прописи дозвољавају, врши измену постојећег одобрења.

Поступак реекспортне дораде робе се окончава подношењем царинске декларације за поновни извоз робе, уз коју се прилаже фактурни документ коју издаје домаће лице на име страног лица. Након окончања поступка по царинској декларацији за поновни извоз роба се декларише за поступак транзита и отпрема у иностранство.

Ради остварења пореског ослобођења, порески обвезник мора приложити:

- царинску декларацију за поступак активног оплемењивања,
- одговарајуће уговоре,
- доказ о обиму, врсти и вредности извршених радова на репроматеријалу ради добијања финалног производа који се отпрема у иностранство, у складу са нормативом који је утврдио царински орган и
- царинску декларацију за поновни извоз робе, коју је оверио царински орган и на којој је уписао датим и место иступа робе из царинског подручја Републике Србије.

У случају да добијени производ има преференцијално порекло, у поступку поновног извоза се докази о преференцијалном пореклу попуњавају и издају на уобичајен начин, уз евентуалну наплату царинског дуга сходно институту забране повраћаја или ослобођења од царине, ако то предвиђа споразум о слободној трговини који се примењује.

Аутор: Борислав Ињац